

Stafetten

En musikterapeut beretter – inspireret af en interesseret fagkollegas spørgsmål

Nanna Højlund Smalbro, cand.mag. i musikterapi, ansat som musikterapeut på Hospice Djursland og Strandbakkehuset, børne- ungehospice. Kontakt: nannahh@gmail.com

Sanne Storm: Nanna, vil du fortælle om, hvordan du er implementeret i de nye rammer på din arbejdsplads, og hvilke overvejelser du har omkring musikterapeutens og musikterapiens mulige rolle på et hospice, der nu inkluderer børn og unge? Hvad er dit generelle musikterapeutiske fokus i dit hospicearbejde? Hvilke metoder og tilgange benytter du? Hvad i dit musikterapeutiske fokus og din tilgang er forskelligt, og hvad ligner hinanden i forhold til hospice med voksne og børn/unge?

Tak for spørgsmålene, Sanne, og for den spændende beretning fra dit arbejdsliv! Jeg vil gerne fortælle om mit arbejde, med særligt fokus på åbningen af det nye børne- ungehospice, Strandbakkehuset. Vilkåret for mig lige nu, og dermed præmissen for stafetten, er at jeg i skrivende stund er hjemsendt (ak, corona). Det blev jeg lige inden jul, dagen før vi modtog de første familier i Strandbakkehuset. Således bliver beretningen primært fra processen frem mod åbningen og refleksioner om min og musikterapiens rolle på Strandbakkehuset.

Strandbakkehuset

I maj 2019 blev jeg ansat i en 50% stilling på Hospice Djursland. I ansættelsen var der en forventning om, at jeg ville være med på holdet, når børne- ungehospicet skulle åbne. Det har jeg ikke på noget tidspunkt været i tvivl om, at jeg meget gerne vil. Udover de 18 timer på Hospice Djursland, har jeg nu også 7 timer

på Strandbakkehuset. Det er et nyt hus, som er blevet bygget i umiddelbar forlængelse af Hospice Djursland. Hvert sted har sin egen personaleflok, kun med enkelte tværgående medarbejdere. Så selvom vi ligger tæt og er under samme paraply, er det forskellige specialer, og vilkårene i de to huse er også meget forskellige. Strandbakkehuset tilbyder ophold til børn og unge med *livstruende eller livsbegrænsende* sygdom, og ønsker at medvirke til at højne livskvaliteten for disse børn, unge og deres familier, som under svære vilkår skal få en hverdag til at hænge sammen. Visionen for Strandbakkehuset tager afsæt i hospicefilosofien, og arbejder under overskriften 'Liv, leg & lindring'. Udgangspunktet er, at alle børn og unge, uanset hvor kort deres liv måtte være, skal have de bedste muligheder for at udfolde deres liv.

Strandbakkehuset er indrettet med fire lejligheder, så hele familien kan bo der sammen. De tal vi kender siger, at kun 20 % af de børn

der bliver indlagt på hospice, afslutter livet dér. Mange familier vil komme igen ad flere omgange, og opholdet kan på den måde ses som en aflastning for familierne, der ofte gennem længere tid har stået i en meget presset situation, med gentagne indlæggelser. Vores tilbud i Strandbakkehuset gælder hele familien; patient, søskende, forældre, måske bedsteforældre (se www.strandbakkehuset.dk).

Musikterapeutens rolle i opstarten

Et af de spørgsmål jeg har fået fra Sanne er, hvordan jeg er implementeret i de nye rammer, og hvilke overvejelser jeg har om musikterapeutens rolle på Strandbakkehuset. Som én af de få tværgående fagpersoner, har jeg haft mulighed for at være med i refleksionerne om, hvilken kultur vi ønsker at skabe i Strandbakkehuset bl.a. via indholdet i intro-perioden med de nye ansatte, som strakte sig over hele november måned 2020. Det har været et stort ønske i ledelsen, at vi får skabt en god fællessangskultur. På Hospice Djursland synger vi morgensang hver morgen. Både personale, patienter og pårørende kan deltage, og det er tydeligt, at fællessangen værdsættes højt – enkelte ansatte giver udtryk for, at det er lige så vigtigt for dem som supervision. I intro-perioden på Strandbakkehuset har vi derfor startet hver morgen med et par opvarmningsøvelser og en sang, og derefter ofte lidt snak om, hvorfor vi synger, hvad det gør ved os osv. Som en sygeplejerske sagde en dag: "Det er lidt ligesom at starte arbejdsdagen med et varmt brusebad". I slutningen af intro-perioden, behøvede jeg knap at rejse mig, før alle var oppe at stå, og i gang med at strække sig og gøre kroppen klar til at synge.

Jeg fik også mulighed for at introducere musikterapi til mine nye kolleger. Gennem ca-

sebeskrivelser fra voksenhospice, snak om metoder, og refleksioner om, hvordan det kunne se ud på børne-ungehospice, blev der skabt en forståelse for faget, og hvordan det kan komme i spil med de familier vi skal arbejde med. Det var et privilegie! På voksenhospice har jeg jævnligt intro med nye medarbejdere/studerende, og har holdt oplæg på læringscafé¹; men her fik jeg helt klart oplevelsen af, at en længere sammenhængende formidling og praktisk demonstration af metoder, var meget udbytterig i forhold til det øvrige personales nysgerrighed og lyst til at bringe faget i spil. Mon ikke man også kunne finde et par timer til det på voksenhospice?!

I introperioden opstartede vi ligeledes forløbet 'omsorg i balance', som kommer til at løbe over de næste to år. Netop med bevidstheden om, at det er et udfordrende og krævende felt at arbejde i, forsøges på denne måde at give et solidt udgangspunkt til at håndtere og balancere i de situationer vi kommer til at stå i. Forløbet består af procesdage med undervisning og øvelser i compassion-begrebet, samtidig med løbende supervision i grupper. Derudover modtager jeg individuel supervision, som retter sig mod arbejdet både på Hospice Djursland og Strandbakkehuset.

Voksne kontra børn...

Og hvilke metoder er det så – og kan de bare overføres fra voksne til børn? Det er et godt spørgsmål, som jeg har gjort mig mange tanker om, uden endnu at have prøvet så meget af i praksis.

Min musikterapeutiske tilgang i arbejdet på Hospice Djursland har fokus på lindring. Lindringen er oftest rettet mod patienten, og ofte deltager ægtefælle/børn i musikterapien. Metoderne kan mere eller mindre koges ned

1 Konceptet med læringscafé er, at alle i personalegruppen kan byde ind med et oplæg. Den samme oplægsholder har en ugentlig session på 45 min. henover 4-5 uger, med det samme oplæg hver gang. De sygeplejersker + det øvrige personale, som har mulighed, deltager. På den måde får flest muligt hørt oplægget, og vi får en fælles læringsplatform, med små dryp fra hinandens fagområder.

til tre: 1) Støttende musik, som handler om 'at holde om' patienten/de pårørende med musikken (i øvrigt en særlig stærk oplevelse i en tid hvor fysisk nærhed er udfordret). Her bruger jeg min stemme og guitar/klaver, og har bl.a. fokus på åndedræt og afspænding. 2) Kendte sange, som enten jeg synger/spiller eller vi synger sammen – ofte valgt af patienten eller pårørende, med snak om temaer og erindringer. 3) Guidet musiklytning med korte visualiseringer, som kan ske fx med udgangspunkt i et trykt sted. Alt efter temaet hos patienten, kan guidningen også indeholde en nænsom bevægelse hen imod noget sårbart, overvældende, ukendt, som indenfor rammerne af musikken, kan berøres forsigtigt.

Ved hjælp af musikken skabes der et afgrænset rum, hvor vi kan udforske, udtrykke, mindes og forsigtigt tage nogle erkendelser til os, uden at det overvælter os og vælter vores verden. Jeg bliver mere og mere ydmyg overfor den rolle musikterapien kan have, ikke mindst i forhold til familierelationerne i den sidste tid. Uden at fokus er på mig, oplever jeg at der opstår noget meget værdifuldt - stærkt og skrøbeligt på samme tid, når der med musikken sættes en ramme om samværet, uanset metoden.

Min rolle på voksenhospice handler meget om at vove at træde ind på stuerne, stille mig til rådighed og bruge hele mig, både fagligt og menneskeligt, til at fornemme muligheden for at facilitere det *rum*. Metoderne kan være mange eller få, men afhænger af at de bliver finjusteret og tilpasset situationen, med de mennesker jeg arbejder med.

Netop den indgangsvinkel, tænker jeg bygger bro mellem musikterapi i palliation med voksne og med børn. Jeg kan bruge de metoder jeg kender og kan læse mig til - dem glæder jeg mig til at variere, udvikle osv. Jeg kan dykke ned i de forskellige sygdomme børnene lider af, og lære om krisereaktioner i familierne. Men mit stærkeste redskab, tror jeg, er det at vove at træ-

de ind på stuerne, være tilstede med musikken og rummelighed for så meget forskelligt på én gang; sorg, længsel, håbløshed, lindring, håb, liv, glæde, - med fokus på patienten og bevidsthed om, at min opgave i ligeså høj grad ligger hos den øvrige familie, kan jeg lade metoderne blive formet og uddybet i relationen og sammenhængen.

På voksenhospice samler jeg casebeskrivelser, som netop kan være med til at give et indtryk af, hvordan de samme metoder kan rumme og imødekomme noget helt forskelligt hos patienterne. Beskrivelserne er i udgangspunktet bare til min egen refleksion og læring, bl.a. i supervision, men jeg oplever, at de også kan være gode at trække frem, når mit arbejde skal formidles, enten i undervisning eller i den daglige sparring. Jeg glæder mig til at samle beskrivelser fra Strandbakkehuset!

Jeg vil gerne sende stafetten videre til Kasper Ehlers, der som relativt nyuddannet musikterapeut er ansat på Regionshospitalet Herning i projektet: "Musikterapi til fødselsangst".

- Kasper, vil du fortælle om, hvordan du har oplevet dét at komme ind på det musikterapeutiske arbejdsmarked på et område, som er nyt og ubeskrevet? Hvilke udfordringer og succeser er du stødt på i processen?
- Jeg er også lidt nysgerrig på din baggrund og motivation for arbejdet som musikterapeut på netop det område.

Anbefaling af litteratur om musikterapi med børn og unge i palliativ behandling

Ludwig, A. (red.) (2019). *Music Therapy in Children and Young People's Palliative Care*. Jessica Kingsley Publishers.

Pavlicevic, M. (red.) (2015). *Music Therapy in Children's Hospices*. Jessica Kingsley Publishers.

Amaduro, S. og McFerran, K. (2007). The Role of Music Therapy in Children's Hospices. *European Journal of Palliative Care* 14(3):124-127.